

**Інформація
про роботу громадських музеїв
відділу культури Стрийської РДА
в 2016-2018р.**

На 27-сьомому році життя Незалежної Української Держави ми і надалі відновлюємо історичну пам'ять народу і виняткова роль тут належать проблемам дослідження збереження та використання місцевої культурної спадщини. Свою роль тут відіграють музеї.

Музеї – це ті носії української ідентичності, що сприяють формуванню національної свідомості, тому і профілі музеїв Стрийщини охоплюють всі сторони історичного, суспільного, культурного буття. Зокрема, **Музей-садиба Степана Бандери, що у Волі Задеревацькій, Народний музей визвольної боротьби ОУН-УПА (с. Кавсько), Меморіальний музей Олекси Гасина (с. Конюхів)** є міцним підмурівком для національно-патріотичного виховання молоді, тут проводяться пізнавальні уроки-лекції, працює школа молодого націоналіста, проводяться семінари вчителів історії, народознавства (Стрийський, Жидачівський район), екскурсії для учасників АТО, тимчасово переселених, та інших зацікавлених груп.

Що вдалось нам зробити в 2017 році? В першу чергу удалось вирішити питання про освоєння родинного будинку Олекси Гасина під музей. Відбулось освячення та відкриття оновленого музею з нагоди 110-ї річниці від дня народження Олекси Гасина-Генерал-хорунжого УПА. Для повноцінного функціонування музею проведена ґрунтовна робота, а саме:

- розроблено детальний план території, проведено зміну функціонального призначення та земельної ділянки;

- укладено договір дарування будинку- музею та земельної ділянки;-за кошти районного бюджету проведено капітальний ремонт музею на суму 420.000грн.;

- проведено озеленення та благоустрій території на суму 50.000тис грн..;-закуплено технічні засоби на суму 40.000тис. грн.

В приміщенні музею створені всі умови для ознайомлення із історією національно-визвольної боротьби 20 ст., адже тут є можливість пройтись по сторінках героїського Чину УВО, ОУН, а також молодіжних організацій - «Пласт», УМХ, СУМ.

В музеї зібрані матеріали народознавчого характеру: вишивки, зразки одягу, предмети побуту.

Важливо також те, що в музеї обладнана кімната для проведення інтерактивних заходів для дітей та підлітків.

В цьому році значно поживавилась робота із загальноосвітніми школами не тільки нашого району, але й сусідніх районів. Цьому сприяє програма «Шкільний автобус».тільки за лютий-березень музей відвідали учні14 шкіл району,- з98учнів:Станківська,Ланівська,Нижньо-Лукавицька,Жулинська,Воле Задеревацька,Верчанська та інші школи.Окрім цього –студенти Коледжу, ВПТУ_8,!6,34,35...

Музеї Степана Бандери. Він був відкритий 14 жовтня 1990р. з ініціативи полум'яного патріота й політв'язня Зеновія Красівського, в будинку, колишній плебанії, де проживала родина в 1933-1936 роках. Батько Степана Бандери, капелан УГА, посол Української Національної Ради у Станіславові, мав парафію у с.Воля Задеревацька.

Сл. пам'яті Михайло Балабанський, який очолював цей музей, зібрав і оформив 5 експозиційних кімнат, відновив криївку, на музейному подвір'ї з його ініціативи відкрито Алею Слави-« Борцям за волю України», на якій увічнено Симона Петлюру, Євгена Коновальця, Романа Шухевича, Ярослава Стецька та Олексу Гасина(2002р.), споруджено пам'ятник Провідникові ОУН. З 2013 директором музею призначена Оксана Бандера-Піжик, Вона продовжила пошукову роботу, а також активну екскурсійну, інформаційно-просвітницьку роботу, зуміла залучити спонсорів не тільки місцевих, але й з далекого Чикаго. Роман Яцківський надав допомогу на облаштування огорожі, бруківки, а також оновлення експозицій в сумі 2 тис. доларів. З нагоди 100-річчя від дня народження Оксани Бандери, активної громадської діячки, в'язня більшовицьких таборів (48р.) проведено низку екскурсій з тематики-Родина Бандери – таємниця родини Бандери, Родина Бандери в життєпису України та цілий цикл заходів, який завершився урочистою Академією на честь цієї славетної Родини.

Окрім цього на базі музею пройшли заходи по реалізації проектів:

1.Інтерактивний виставковий проект «Славетні українці - Стрийщини, України і світу!» та презентація прапорів з зони АТО – березень. В проекті взяло участь-

2. Інтерактивний проект «Великодня Стрийщина» - квітень

3. Інтерактивний виставковий проект «Майдан - це стан душі і поклик серця» -лютий учасниками цього проекту були...

4. віртуальний тур музеєм-садибою Степана Бандери з нагоди Міжнародного дня музеїв- цим туром може скористувати кожний, хто не може відвідати музей, а віртуально зможе познайомитись.

Музей переміг у обласному конкурсі проектів місцевого розвитку у Львівській області на 2018 рік «Охорона та збереження історичних цінностей, пов'язаних з національно-визвольною боротьбою українського народу, шляхом реконструкції музею-садиби Степана Бандери у с.Воля Задеревацька Стрийського району Львівської області на суму - 399,222 грн».

Також будуть виділені кошти районного бюджету –«Капітальний ремонт музею-садиби Степана Бандери та криївки у с.Воля Задеревацька Стрийського району Львівської області на суму 1.400.100 грн».

Учні з-о шкіл з особливим інтересом досліджують питання Повстанських криївок, а криївку на території музею Степана Бандери, практично відвідали майже всі. За січень-березень в музеї побувало-420 дітей із 12 шкіл району, це тільки зі шкіл, а санаторій ветеранів ОУН-УПА вважають його повстанською домівкою.

В музії оформлена експозиція, присвячена Героям Революції Гідності, Небесній сотні. Особливий інтерес у відвідувачів викликають документальні

матеріали, презентації нових експозицій, виставки до ювілейних та пам'ятних дат, історичних подій, зокрема до Михайла Грушевського, до днів пам'яті ісповідників христової віри - Великого Митрополита Андрея Шептицького, будівничих української церкви - Любомира Гузара, Йосифа Сліпого. Вона підтримує зв'язки з Музеєм Степана Бандери в Угринові.

Народний музей Визвольної боротьби ОУН-УПА. Ініціатором створення музею в НД с. Кавська – Зеновій Кочмарський. Працюючи на громадських засадах, він проводив велику пошукову, дослідницьку роботу. З 2000 році музеєві присвоєно звання «Народний». При музеї працювала Школа молодого націоналіста, на базі матеріалів музею студенти писали курсові, дипломні роботи з питань «Стрийщина в роки Другої світової війни», Національно-визвольна боротьба ОУН-УПА, роботу музею вивчали спеціалісти науково-методичного відділу Львівського історичного музею, а також пройшла серія передач на радіо Ефем, надруковані, статті в часописі «Рідне поле» матеріали під назвою «За Україну без страху і сумніву» на основі зібраних архівних документів музею. За лютий-травень музей відвідали екскурсанти з - шкіл району, міських шкіл, також ВПТУ_16, Коледжу, проводяться уроки історії.

На жаль в зв'язку із хворобою директора музею Зеновія Кочмарського екскурсій в минулому і цьому році проведено значно менше. Для більш ефективної роботи музею тимчасово призначено екскурсовода на громадських засадах - Кочмарського Івана за фахом – історика.

Українсько-польський фестиваль «Галицька Осінь», приїзд учасників фестивалю в музей історії с. Завадів, в музеї Стрийщини ще раз засвідчив, що інтерес до роботи музеїв пропорційно зростає із обізнаністю та глибшим пізнанням нашої минувшини, пробуджує інтерес до сучасної історії, не дає можливості залишатись осторонь подій, сприяє виробленню активної державницької позиції. Музей в с. Завадів - це школа становлення національно-свідомих українців. Тут зібрані матеріали про боротьбу за нашу державність, нашу віру, наше мистецтво. В музеї відвідувачі знайомляться з документальними матеріалами про спорудження першого пам'ятника Тарасові Шевченку в 1914 р. і уже в період національного здвигу новітньої історії – пам'ятника 1989 р. тут вони ближче пізнають славетну родину Нижанківських, Охримовичів. Відвідувачі проходять національний гарт, коли знайомляться з родиною Дмитра Корінця «Бористена». Тут живе дух «Прометея», тут приходять поклонитись і набратись сили і розуміння єдності українців у Франка, непоборної сили «Каменярів».

В зв'язку із відзначенням ювілеїв визначних композиторів, зокрема М. Леонтовича, М. Лисенка, значно пожвавилась робота Музею Ф. Колесси в Ходовичах, особливо зростає потреба у підвищенні фахового рівня викладачів музичних дисциплін в 3-освітніх школах, позашкільних установах. Музей відвідали учні 5-ти шкіл району, проведено районний семінар вчителів. Лариса Батіг, директор музею, із великим задоволенням ділиться накопиченим багатим багажем

про мистецьке життя нашого краю з усіма, хто переступає поріг музею, а також проводить виїзні екскурсії, особливо в церкву с. Піщани, де зберігається Євангеліє, подароване Ф. Колесою.

Не дивлячись на те, що в музеї «Народна світлиця» с. Подорожне, розпочато ремонтні роботи, директор музею Св. Шайнога проводить заняття, майстер-класи з виготовлення народних прикрас, народної ноші в приміщенні бібліотеки, проводить народознавчі уроки.

Поступово відновлюється робота краєзнавчого музею с. Баня Лисовицька, особливо зростає інтерес до творчості Романа Савицького, оскільки появилася низка досліджень про спадок композитора, пісняра. В музеї проводяться заняття історичних, естетичних, духовних студій. Тут проходять уроки мужності, а продовжується біля пам'ятника Тараса Бруса, Героя Небесної Сотні.

В музеї проходять тематичні екскурсії, присвячені Січовим Стрільцям, битви під Лисовичами, екскурсії до Дуба Франца Йосифа.

В зв'язку із завершенням трудової діяльності директора музею Ольги

Черник обов'язки покладено на зав. філією бібліотеки Мар'яну Хоров»як. Вона продовжила пошукову роботу по вивченню історії визвольних змагань 30-40 років 20 ст., оскільки, йде активна пошукова робота по підготовці до нового видання – учасники національно-визвольної боротьби ОУН-УПА на теренах Стрийщини.

Розпочав екскурсійну роботу і музей історії смт. Дашава, що працює в НД, під музей виділено дві кімнати., в яких один експозиційний зал присвячений життю та боротьбі члена ОУН Зеновію Гойсаку, побратимам по боротьбі, учасникам визвольної боротьби смт Дашава, друга експозиційна кімната оформляється, як історія смт. Дашава.

Слід відзначити активну роботу шкільних музеїв, де проходять екскурсії, народознавчі уроки, семінари викладачів, керівників шкіл, заняття методичних об'єднань. Роботу музеїв теж висвітлено у місцевій пресі «Стежками історії життя».

Значну роботу проводять музеї, особливо з тематики: Революція гідності, Герої Небесної Сотні, Герої – захисники територіальної цілісності України, Герої АТО, волонтерський рух, зросла зацікавленість учнівської молоді краєзнавчими матеріалами, поступово налагоджуються зв'язки музеїв через соціальні мережі, тощо .

Розпочала екскурсійну роботу ще одна музейна установа – музейна кімната «Хорова Стрийщина». Виділено окреме приміщення в Народному Домі м. Стрия,

Це історія хорів міста і району, визначних диригентів, історія проведених міжнародних фестивалів хорової музики.

За добре поставлену роботу керівники музеїв нагороджені Грамотами Департаменту культури: музей Степана Бандери, Історії с. Завадів, музей Філарета Колесси, Визвольної боротьби ОУН-УПА.

Є багато невирішених проблем, особливо, з ремонтними роботами музею історії села Завадів, вирішення питання теплового режиму , зокрема, в музеї

Визвольної боротьби ОУН-УПА с. Кавсько, Народна світлиця с. Подорожнє, в музеї Генерал-Хорунжого Олекси Гасина с. Конюхів, в музеї Історії с. Завадів, Необхідно напрацювати програми і включати музеї у проекти місцевого розвитку громадських музеїв. Оскільки цей рік оголошений роком культурної спадщини, то і є надія, що до роботи громадських музеїв буде привернута більша увага.

Отже, працівники громадських музеїв, усвідомлюючи важливість розвитку музейної справи, і надалі працюватимуть над питанням збагачення фондів музеїв, їх упорядкування та облік, оновлення експозицій, та проведення екскурсій. Важливим питанням для музеїв залишається пошукова дослідницька робота.

Керівник відділу культури

Л. Курилишин